

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar
Number: 3, p. 20-27, Spring 2018

MANAVGAT'IN (ANTALYA) ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ*¹ *²

THE ALTERNATIVE TOURISM POTENTIAL OF MANAVGAT (ANTALYA)

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
31.01.2018

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
04.03.2018

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
31.03.2018

Asya'dan Avrupa'ya Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi

Doç. Dr. Ayhan Akış
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi
Bölümü,
akis@akdeniz.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-7871-1190>

Dr. Öğr. Üyesi Baştürk Kaya
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet
Keleşoğlu Eğitim Fakültesi,
basturkkaya@konya.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-4801-4386>

*¹ Bu çalışma, Türkiye Coğrafyacılar Derneği tarafından 17-21 Haziran 2013 tarihinden İstanbul'da düzenlenen "1. Ulusal Kongresi"nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bu kongre kapsamında tam metin olarak bildiri kitabında basılan bildiriden üretilmiştir.

*² Bu çalışma, Akdeniz Üniversitesi BAP Birimi tarafından 2013.05.0110.030 tahsis numarası ile desteklenmiştir.

Öz

Araştırma sahası Türkiye'nin Akdeniz kıyısında Akdeniz Bölgesi'nin Antalya Bölümü'nde bulunmaktadır. Antalya'nın bir ilçesi olan Manavgat 36° 38' 22" ve 37° 25' 45" kuzey enlemleri ile 31° 02' 25" ve 31° 44' 35" doğu boylamları arasında konumlanmıştır. İlçenin yüz ölçümü 2 283 km²'dir.

Araştırmanın öncelikli amacı; Manavgat'taki *alternatif turizm* potansiyelini ortaya koyarak turizmin bu faaliyet biçiminin geliştirilmesi yönünde ne gibi çabaların olabileceğinin saptanmasıdır. Çalışmanın diğer amacı ise; sahada başlamış olan alternatif turizm faaliyetlerinin uzun vadeli etkilerinin neler olabileceğinin ortaya konulmasıdır.

Diğer turizm bölgelerinde de görüldüğü gibi sahada önde gelen etkilerden birisi olarak finansal etki büyük önem taşımaktadır. Araştırma sahasında turizmin ekonomik etkilerinden yararlanmak isteyen yöre halkı, haklı olarak turizmin en fazla bu yönü ile ilgilenmektedir. O nedenle sahada turizmin birçok olumsuz etkisi yanında ön plana çıkması çevresel etkileridir. Sahada çevresel etkilerin; katı atık kirlenmesi, su kirlenmesi, doğal görünümün turizm tesisleri ile bozulması gibi birçok yönünden bahsedilebilir. Çalışma sahasında çevresel etkilerin neler olduğu tam olarak ortaya konularak bu sorunların çözüm yollarının saptanması büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de, 1980'li yıllarda *turizm patlamasının* yaşandığı yerlerden birisi olan Manavgat'ta; şelaleler, plajlar, mağaralar, akarsular, yaylalar, birçok bitki ve yaban hayvanı türleri ilçenin alternatif turizme yönelmesinde büyük oranda etkili olmuştur.

Araştırma sahasındaki turizm faaliyetlerinde *alternatif turizmin* katkısının gittikçe arttığı görülmektedir. Ekolojik yürüyüş, salıcılık, yayla turizmi, av turizmi, dağ yürüyüşü gibi faaliyetler sahada geliştirilebilecek olan en önemli alternatif turizm faaliyetleri olarak dikkati çeker.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Alternatif Turizm, Eko-Turizm, Manavgat, Side

Abstract

The area of this study is located at the Mediterranean coast of Turkey in the Antalya Sub-Region of Mediterranean Region. Manavgat as one of the township of Antalya province is located between the Northern latitudes of 36° 38' 22" and 37° 25' 45", and the Eastern longitudes of 31° 02' 25" and 31° 44' 35". The area of township is 2 283 square kilometers.

The primary aim of the study is to point out alternative tourism potential in Manavgat and to determine what kind of effort can be made to improve the type of tourism activities. The other aim of this research is to determine what kind of long lead impacts of alternative tourism activities.

Having been observed in the other tourism regions as well, the financial effect is of great significance as one of the foremost effects within the region. The local community intending to benefit from the economic outcomes of tourism within the research area is mostly interested in that aspect of tourism for good reason. Thus among the numerous negative effects of tourism in the region the most outstanding of them is the environmental effects. Several dimensions of environmental effects can be discussed such as solid waste pollution, water pollution, and the distortion of natural appearance due to the tourism facilities. Determining the ways of solutions for these issues by thoroughly revealing the environmental effects in the research area is crucial.

In Turkey Manavgat is one of the places where tourism boom of the 1980s was experienced. The waterfalls, beaches, caves, streams, mountainous areas, many plant and wild animal species all lead the county to tend towards alternative tourism.

In the tourism activities in the research field, it is seen that the contribution of alternative tourism is increasing more and more. Activities like ecological walks, rafting, tableland tourism, safari, mountain trekking attract attention as prominent alternative tourism activities to be improved.

Keywords: Tourism, Alternative Tourism, Ecotourism, Manavgat, Side

GİRİŞ

Dünya ülkelerinin ekonomisinde büyük bir önem arz eden turizm gelirleri, özellikle gelişmekte olan, ülkelerin ekonomilerinde ciddi bir takım değişiklikler yaratabilecek düzeyde etkilidir. Gelişmekte olan ülkelerin gelir düzeyleri düşük ve sanayileri gelişmemiş olduğu için turizmden sağladıkları gelir bu ülkelerin genel bütçesi içerisinde büyük bir paya sahiptir. Türkiye de bu ülkelerden birisidir. Günümüzde dünyadaki turizm faaliyetlerinden elde edilen gelirlere bakıldığında ise, “*kitle turizmi*” turizmin en önemli faaliyet tipidir. Dünya Turizm Örgütü'nün (WTO) 2008 Raporu'na göre; 2007 yılında yabancı turist sayısı 898 milyonu bulurken, bu turistlerin bıraktığı gelir aynı yıl 856 milyar dolara ulaşmıştır.

Kitle turizmine bağlı olarak; *çevresel kirlenme, kırsal değişim, kentsel alanlarda yapısal değişim, göç üzerindeki etkiler ve yaylaların kullanım amaçlarının değişmesi* gibi birçok alanda değişim ya da bozulmalara sebep olmaktadır. Bu durum kitle turizmi üzerindeki tartışmaları arttırarak, turizm sektörünü yeni arayışlara itmiştir. Kitle turizminin olumsuz etkileri yanında turizm gelirlerinin ülke ekonomileri üzerindeki vazgeçilmez üstünlüğü turizmin bu faaliyet tipinden tamamen vazgeçilmesine değil, buna alternatif bazı turizm yöntemlerinin ortaya konulmasına yönelik çabalara yol açmıştır. Ülkelerin bu yöndeki tutumları, alternatif turizm yöntemlerinin başlangıç nedenini oluşturmuştur.

Alternatif Turizm

Batılı bilim insanları 1980'lerden itibaren alternatif turizmin en popüler biçimi olan ve bazen alternatif turizm yerine kullanılan eko-turizm konusunda ve alternatif turizmin diğer biçimleri üzerine birçok araştırma yapmışlardır. Alternatif turizm konusunda özellikle gelişmiş ülkelerin azımsanmayacak kadar projeleri olmuştur.

“Eko-turizm araştırmalarının amacı; turizmin bütün evreleri boyunca hem eko-turistler hem de yerli halk için güdüler ve etkileri keşfetmek olmalıdır” (Stronza, 2001: 261). “Eko-turizm; yerel halk açısından bir bölgeyi koruyarak eko-turizmden para kazanma ve bu durumu yönetme fikrine sahip olması bakımından oldukça önemlidir” (Hiwasaki, 2003: 123). “Eko-turizmin yöre halkının ekonomik gelişimi üzerinde önemli bir faktördür” (Stankova vd., 2008: 166). “Doğa temelli ve eko-turizm için etkileyici doğal alanlar olarak düşünülen çoğu yer ormanlık sahalardır” (Kuvan, 2010: 157). “İyi planlanmış eko-turizm projeleri bile bu gibi girişimlerin ekonomik, sosyal, eğitim ve ekolojik sonuçlarına ilişkin kaygıları arttırmıştır” (Zanotti ve Chernela, 2008: 513).

“Eko-turizm çevreyi koruyan ve yöre halkının refahını arttıran doğal alanlara yapılan seyahatlerdir” (TIES: 1990). Şeklindeki bir tanımlama; eko-turizmin yerel halkın finansal kazancına katkı sağlarken bunun yanında çevrenin korunması gerektiğine de dikkat çekmiştir. “Ekonomik açıdan geçerli turizm sektörü geliştirilerek turizmin olumsuz etkileri en aza indirilmelidir. Bunun yanında turistik yerler, doğal ve kültürel kaynaklar hem yerli halk hem de daha sonra yöreye gelecek turistler için korunmalıdır” (Dolnicar, 2010: 717).

“Yerel birlikler sadece korumacı bir metot ortaya koymaz, aynı zamanda turizm olanaklarının gelişimi ve çevreye inşaat yapılmasını, yerin duygusunun gelişimini ve çevresel eğitim olanakları sağlar” (Andreck, 2009: 496). “*Uluslararası gönüllü faaliyetler* giderek alternatif turizm olarak kabul edilmektedir” (McIntosh ve Zahra, 2007: 541). “Son zamanlarda alternatif turizm olarak “*arkası çantalı ziyaretçi ve gönüllü turizmi*” önemli oranda gelişmiştir. Gönüllü turizminin amaçları, gerçekleştiği yerde sosyal, doğa ve ekonomik çevreye olumlu katkı yapma temeline dayanmaktadır” (Ooi ve Laing, 2010: 191).

Avlanmak ve ziraat yapmak gibi eko-turizm aktivitelerinin de ekosisteme olumsuz etki yapmalarının kaçınılmaz olduğu düşünüldüğü zaman; masumane bir tutumla bir yerde gelişen eko-turizm faaliyetleri o yerde; sosyal, ekonomik, çevresel ve benzeri bir takım olumsuzluklara yol açabilir. Bu nedenle bir yerde eko-turizm faaliyetleri yürütülürken oradaki turizm aktivitelerinin dikkatli bir şekilde kontrol altında tutulması gerekir.

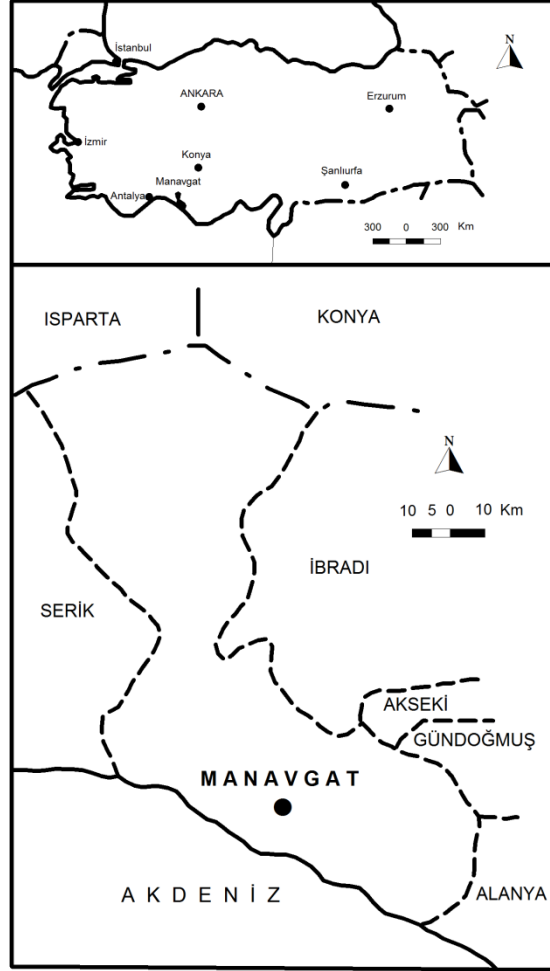
Sonuç olarak bir tanımlama yapmak gerekirse; alternatif turizm, kitle turizmi dışında kalan, özellikle doğaya ve yerel değerlere saygılı, yerel halkın kazanç temin etmesine yönelerek bölgelerarası ekonomik dengesizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlayan tüm turizm biçimleridir.

Yukarıda ortaya konulan çalışmalara bakıldığında alternatif turizm olarak; dağcılık, doğa yürüyüşü, foto safari, salcılık, gönüllü turizmi, arkası çantalı turizmi, sağlık turizmi, termal turizmi ve yayla turizmi dikkat çekmektedir.

Araştırma Sahasının Sınırları

Araştırma sahasını oluşturan Manavgat ilçesi; Türkiye'nin Akdeniz Bölgesi'nin Antalya Bölümü'nde yer alır. Saha batıdan Serik (Antalya), kuzeyden Sütçüler (Isparta), kuzeydoğudan

Derebucak (Konya), doğudan İbradı, Akseki ve Gündoğmuş, güneydoğudan Alanya (Antalya), güneyden ise Akdeniz ile çevrilidir (Şekil 1).

Şekil 1: Manavgat'ın Lokasyon Haritası

İlçe, $37^{\circ} 25' 45''$ ile $36^{\circ} 38' 22''$ kuzey enlemleri ve $31^{\circ} 02' 25''$ ile $31^{\circ} 44' 35''$ doğu boylamları arasında yer almaktadır. Araştırma sahasını oluşturan Manavgat ilçesi $2\,283\text{ km}^2$ 'lik bir yüzölçümüne sahiptir.

Araştırmanın Amacı, Materyal ve Metodu

Araştırmanın amacı Manavgat'ta bulunan şelaleler, plajlar, mağaralar, akarsular, dağlık sahalar, bitki ve yaban hayvan türleri gibi doğal zenginliklere bağlı olarak araştırma sahasında gerek halen yapılan gerekse geliştirilebilecek olan; ekolojik yürüyüş, salcılık, yayla turizmi, av turizmi, dağ yürüyüşü gibi alternatif turizm faaliyetlerinin ne olduğunu ortaya koymak ve turizmin bu faaliyet biçiminin geliştirilmesi yönünde ne gibi çabaların olabileceğini saptamaktır.

Manavgat'ın turizmle alakalı verilerini ortaya koyabilmek için Kültür ve Turizm Bakanlığı, ATİM (Antalya Turizm İl Müdürlüğü), ATSO (Antalya Ticaret ve Sanayi Odası), MATAB (Manavgat Çevre Koruma Turizm Alt Yapı Tesisleri Yapma ve İşletme Birlik Başkanlığı) ve MATSO (Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası) gibi kuruluşların turizmle alakalı çalışmalarından yararlanılmıştır. Manavgat'la ilgili haritaların oluşturulmasında HGK'nın (Harita Genel Komutanlığı) saha ile alakalı 1/100 000'lik topografya haritalarından yararlanılmıştır.

Ayrıca sahada bazı turizm varlıklarını ve turizmin etkilerini gözlemlemek için birçok arazi çalışması yapılmıştır. Bu arazi çalışmaları esnasında bölge halkıyla görüşmeler yapılarak onların da alternatif turizm hakkındaki fikirlerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Manavgat ilçesi, Türkiye'nin en fazla doğal güzeleğe sahip alanlarından birisidir. İlçe doğal güzellikleri yanında tarihi ve kültürel değerleriyle de dikkat çeker. İlçedeki doğal güzelliklerin başında turizmin başlangıç nedenini de oluşturan Manavgat Şelalesi gelir. İlçede yer alan; Side Antik Tiyatrosu, tarihi suyolları ve su kemerleri gibi birçok tarihi kültür mirası bulunmaktadır. İlçenin kılık, kıyafet ve yemek kültürü turizme değer katacak diğer unsurlardır.

Manavgat'ın Coğrafi Özellikleri ve Doğal Turizm Potansiyelleri

Manavgat'ın turizm potansiyelini oluşturan unsurların başında ilçenin sahip olduğu fiziki coğrafya özellikleri gelir. Bu zenginlikler; sıcak ve güneşli bir iklim, deniz, ince kumlu plajlar, yaylalar, ormanlık sahalar, dağlık sahalar ve akarsular olarak tanımlanabilirler.

Manavgat sahip olduğu fiziki coğrafya özellikleri açısından oldukça zengindir. Araştırma sahasının kuzey kesiminde yer alan dağlık sahaların yüksekliği bazen 2 500 metreyi bulur. Hasandağı (2 287 m) ve Bozburun (2 468 m) ilçenin en yüksek dağlarıdır. Dağlık sahalar yanında platoların yaygınlığı Manavgat'ta yaylacılık faaliyetlerinin önem kazanmasına neden olmuştur. Güğlen Pınar, Beloluk ve Yörüğün Deresi Yaylaları ilçedeki birçok yayladan sadece birkaç tanesidir.

Manavgat, *3S (güneş, deniz, kum) turizmi* açısından büyük öneme sahip olan kıyılar ve plajlar bakımından zengindir. İlçenin ince kumlu ve altın renkli *Side, Akçasaz* ve *Alara* plajları dünyaca ünlüdür.

Araştırma sahasının kuzeyinde bulunan dağlık saha karstik bir yapıya sahip olduğu için burada çok sayıda mağara bulunur. Bu mağaralardan en dikkat çekenleri; *Ahmetler Köyü, Gebece-Simoluğu* ve *Oymapınar-Tilkiler*'dir (Şekil 2).

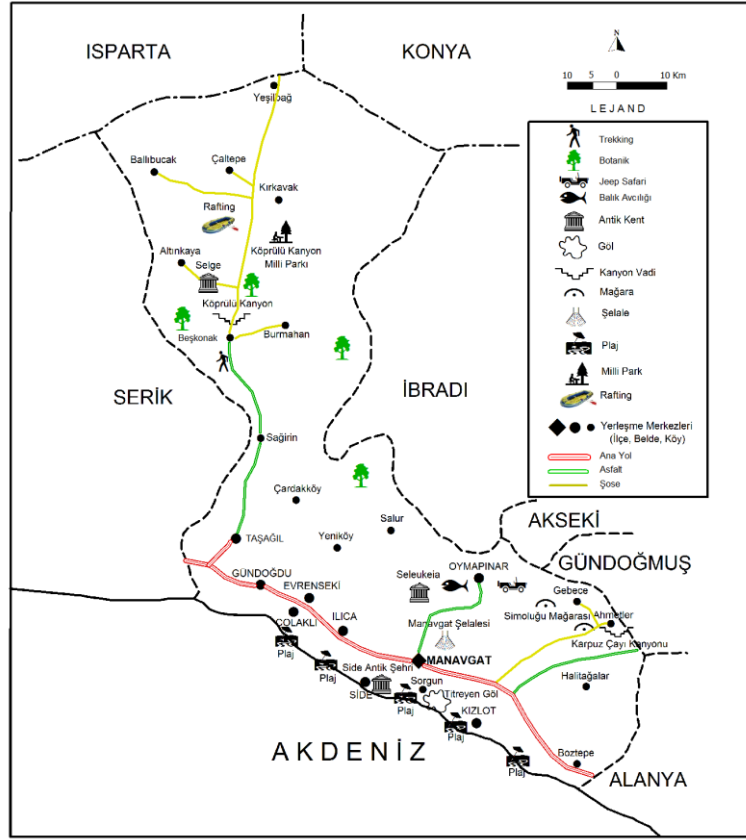
İlçede Köprü, Manavgat, Alara, Karpuz çayları; Naras, Üçirmak ve Cerle dereleri yer almaktadır. Manavgat ve Köprü çayları hem eko-turizm hem de diğer alternatif turizm potansiyelleri açısından büyük önem arz ederler.

Araştırma sahası doğal göl bakımından oldukça kısıtlıdır. İlçenin tek doğal gölünü bir kıyı set gölü olan *Titreyen Göl* oluşturmaktadır. Manavgat Baraj Gölü ise; ilçenin suni gölü olarak dikkat çeker.

Manavgat Çayı üzerinde doğal güzeleğe ve turizme katkısı ile dikkat çeken biri büyük ve biri de küçük *Manavgat Şelalesi* olmak üzere iki tane şelale bulunmaktadır.

Manavgat "yazları sıcak ve kurak kışları ılık ve yağışlı" "Karakteristik Akdeniz İklimi"ne sahiptir. İlçede yıllık ortalama sıcaklık 19,2 °C olup, ağustos ayı sıcaklık ortalaması 27,8 °C'dir. İlçenin ortalama deniz suyu sıcaklığı 21,5 °C iken, en yüksek ortalama deniz suyu sıcaklığı ağustos ayında 28,3 °C ile görülür. İlçenin ortalama güneşleme süresi günlük 7,4 saat/dakika iken, en yüksek güneşleme süresi temmuz ayında günlük ortalama 11,57 saat/dakikadır. İlçenin yukarıda verilen sıcaklık, deniz suyu sıcaklığı ve güneşleme sürelerinin yüksekliği 3S (güneş, kum, deniz) turizmi açısından ilçeye büyük bir avantaj sağlamıştır.

Bitki örtüsü açısından zengin olan ilçe, kıyından itibaren iç kesimlere doğru orman vejetasyonu, maki vejetasyonu ve alpin vejetasyonu olarak sınıflandırılabilir. Orman vejetasyonu kıyı ve kıyıya yakın dağlık kesimlerde asıl Akdeniz ormanlarıyla temsil edilir. Bu ormanların karakteristik bitkisi kızılçam (*Pinus brutia*)dır. Bu vejetasyonun tahrip edildiği alanlarda maki bitkilerinin yoğunlaştığı görülür. Makilerin önemli elemanları Delice (*Olea europea*), Kermes meşesi (*Quercus coccifera*), Defne (*Laurus nobilis*), Mersin (*Myrtus communis*), Keçiboynuzu (*Ceratonia siliqua*), Koca yemiş (*Arbutus unedo*), Ağaç fundası (*Erica arborea*), Menengiç (*Pistacia terebinthus*) gibi bitkilerdir.

Şekil 2: Manavgat'ın Alternatif Turizm Değerleri Haritası

Asıl Akdeniz ormanlarının üzerinde yarı nemli yüksek dağ ormanları kuşağı yer alır. 1250 - 1500 metreler arasında asıl Akdeniz ormanlarıyla yarı nemli yüksek dağ ormanları geçiş kuşağı oluşturur. 1500 metreden itibaren yer yer 2000 metre seviyelerine kadar bu orman kuşağının önemli elemanları olan Köknar (*Abies cilicica*), Sedir (*Cedrus libani*) ve Karaçam (*Pinus nigra*) gibi bitkiler bazen saf bazen de karışık ormanlar oluştururlar. 2000 metre seviyenin üzerinde ise daha çok otsu bitkilerden oluşan alpin vejetasyon kuşağı yer alır.

Manavgat'ın Tarihi Turizm Değerleri

Araştırma sahasında doğal turizm zenginliği yanında birçok tarihi turizm değerleri bulunmaktadır. İlçede; Side Antik Tiyatrosu, Selge Şehri Harabesi, Manavoğlu Kalesi, Kartal Kalesi, Kalelibelen Ören Yeri, Seleukeia, Delikli Ören, Dedekale, Hisar (Zindan Kalesi), Sayılısu Ören Yeri, Düzpüren Ören Yeri, Asar Tepe, tarihi yollar ve su kemerleri (Aquadukt) sahanın en önemli tarihi değerleridir.

Alanya-Konya (Koracesium-İkonium), *Side-Ormana (Erymna)*: Kesik Beli ve Side-Aspendos-Selge tarihi yollarının önemli bir kısmı turizmde en azından dağ yürüyüşü etkinliğinde kullanılabilecek eserlerdir.

Manavgat'ın Alternatif Turizm Etkinlikleri

Manavgat alternatif turizm açısından büyük bir potansiyel ortaya koymaktadır. Dağlık sahalar, platolar, zengin fauna ve flora, akarsular, plajlar ve mağaralar gibi alternatif turizmde değerlendirilebilecek çok fazla değere sahiptir. Sahanın tarihi değerleri de alternatif turizm açısından potansiyel arz etmektedir.

Manavgat'ta geliştirilebilecek en önemli alternatif turizm biçimi **eko-turizm**dir. Bu konuda akarsular ve vadileri oldukça önemlidir. İlçede yer alan *Manavgat Çayı* sadece ilçenin değil aynı zamanda Türkiye'nin de en önemli akarsularındandır. Manavgat Çayı'nın toplam uzunluğu 82 km olup, ilçe sınırları içerisindeki uzunluğu 40 km'yi bulur. Manavgat Çayı'nın turizm açısından en büyük önemi; üzerinde yer alan "*Manavgat Şelalesi*"dir. Akarsuyun aşağı kesimindeki vadisinde; bazı turistik

lokantaların yer alması ve turistik gezinti teknelerinin bu kısımda gezinti amaçlı kullanması ilçenin turizmüne önemli bir katkı sağlamaktadır.

İlçede yer alan diğer önemli akarsu olan *Köprüçayı*, Isparta'nın Aksu ilçesinden çıktıktan sonra, kabaca, kuzey güney istikametli olarak akıp Serik (Antalya) sınırlarından Akdeniz'e dökülür. Toplam uzunluğu 120 kilometre olan Köprüçayı'nın, yaklaşık, yarısı (58 km) Antalya il sınırlarında yer alır. Bunun da çoğunluğu Manavgat ilçesi sınırları içerisinde kalır.

Köprüçayı üzerindeki dünyaca ünlü "*Köprülü Kanyon*" Manavgat ilçesinin Beşkonak Beldesi'nde bulunur. Rafting yapmaya oldukça uygun olan Irmak'ta **rafting sporları** ilk olarak 1992 yılında İsraililer tarafından başlatılmıştır. Köprülü Kanyon, günlük, binlerce turist tarafından ziyaret edilmekte ve bir o kadar turist de rafting faaliyetlerine katılmaktadır. Hem yabancı hem yerli turizme büyük katkısı olan Köprüçayı'nın; Köprülü Kanyon ve yakın çevresi "*milli park*"tır.

Sahaya **ekolojik gözlem** açısından bakıldığında; Köprülü Kanyon'un yakın çevresindeki maki birlikleri görülmeye değer manzaralar oluşturmaktadır. Ayrıca Selge yakınlarındaki "*Cupressus Sempervirens (Servi) ormanı*" dünyanın, Servi türünü ihtiva eden, en büyük ikinci ormandır. Bu orman bu konuya meraklı turistler açısından görülmeye değer bir özellik göstermektedir.

Köprülü Kanyon ve Karpuzçay Kanyonu gibi bazı yerler **tırmanış sporları** açısından da zengindir. Çünkü saha birçok kolay ve zor parkur barındırdığı için tırmanış sporu açısından önemlidir. Çünkü tırmanış sporu yapanlar eşsiz doğal güzellikleri arasında bu faaliyeti yapma olanağı bulmuş olacaktırlar.

Sahada Köprüçayı ve Manavgat Çayı vadileri **doğa yürüyüşü** açısından eşsiz güzelliklere sahiptir. Bu vadilerin bazı yerlerinde doğa yürüyüşü yapılarak hem doğal güzelliklerin (bitki ve yaban hayvan türleri) gözlenmesi hem de yürüyüş yapma olanakları bulunmaktadır.

Sahada yaban hayvan varlığı da önemlidir. Yaban domuzu, geyik, tilki, kurt ve birçok kuş türü sahadaki en önemli yaban hayvanlardır. Burada yapılması gereken öncelikli husus; sahada yaban hayvan türleri tespit edildikten sonra yaban hayvanların doğal ortamlarında meraklıları için gözlenmesine olanak sağlanmasıdır. Bunun için sahada yaban hayvan ve kuş türleri açısından zengin olan yerler uzmanlar tarafından tespit edilerek gözlem evlerinin yapılması gerekmektedir. Bir diğer husus ise; başta yerel olmak üzere turist rehberlerinin ilçenin fauna ve flora bakımından zengin olan yerlerinin tanıtımlarına katkılarının temin edilmesidir. Sahadaki yaban hayvanların varlığına bağlı olarak **avcılık turizmi** de geliştirilebilir.

Manavgat'ta turizme açılmamış **mağaralar**, mağaracılığa meraklı turistlerin hizmetine sunulmalıdır. İlçedeki *Ahmetler Mağarası* turizme açılmamış, sadece profesyonel mağaracıların ziyaret edebildiği bir mağaradır. Bu da, Ahmetler Mağarası'nı gezmek isteyen diğer turistler açısından olumsuz bir sonuç doğurmaktadır.

Manavgat'ın kuzey kesiminde yüksekliği 2 500 metreye ulaşan dağlar bulunmaktadır. İlçede dağlık ve plato sahaların fazlalığı yaylaların da fazla olmasına neden olmuştur. Güğlen Pınar, Beloluk ve Yörüğün Deresi ilçenin belli başlı yaylalarındandır. İlçeye yaklaşık 2 milyon yabancı turist geldiği düşünülürse yaylacılık için gerekli olan pazar hazırdır. Öncelikle seçilen bazı yaylalar hazırlanan projeler kapsamında alt yapıları hazırlandıktan sonra **yaylacılık turizmine** açılmalıdır. Çünkü buralarda turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri çok belirgin olacaktır.

Manavgat'ın Ulaşım Olanakları

Antalya'nın doğusunda yer alan Manavgat'a kara, deniz ve hava yollarıyla ulaşım olanağı olsa da bu ulaşım biçimlerinden özellikle karayolu ulaşımı sahada en yaygın olanıdır. İlçede karayolu ulaşımı hem saha içerisinde hem de sahanın dışarıya bağlantısında diğer ulaşım olanaklarından çok daha etkilidir. İlçe doğu, batı ve kuzey yönlerden Türkiye'nin her tarafıyla bağlantılıdır. Karayoluyla Antalya'ya 75 km mesafede bulunan Manavgat, Antalya Havalimanı'na 65 km uzaklıkta yer alır. Ayrıca ilçe ulaşım açısından bağlı olduğu Antalya ilinin deniz ve hava ulaşımı imkânlarından yararlanmaktadır. Dolayısıyla ilçeye gelen yerli ve yabancı turistler ulaşım açısından herhangi bir zorlukla karşılaşmazlar.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Köprülü Kanyon ve çevresi sadece sahada değil aynı zamanda Türkiye'de en önemli alternatif turizm yörelerinden birisi olarak dikkat çekmektedir. Çünkü burada; rafting, kampçılık, dağ yürüyüşü, tırmanış gibi alternatif turizm biçimlerinin şekillendiği ve geliştirilebileceği görülmektedir.

Eko-turizm çalışma alanında doğal ve geleneksel değerleri koruyarak ekonomik girişimcilik sağlamaktır. Bu nedenle sahada yaşayan halk birer eko-turizm müteşebbisi olarak yönlendirilmelidir.

Gerekirse devlet tarafından bölge halkına uygun kredi olanakları tanınarak alternatif turizm faaliyetlerinde yer almaları sağlanarak yerel halkın gelir düzeyi arttırılabilir.

Köprülü Kanyon'da rafting sporunda yer alan firmalardan bazıları yabancı firmalardır. Bu yabancı firmalar küresel oldukları ve ilçede bir kısmına ait büyük otel bulunduğu için bu firmalar kendi otel müşterilerine kendileri rafting yaptırmaktadır. Bu da, yerli halkın kazançlarına engel olan en önemli nedenlerden birisidir. Hâlbuki alternatif turizmde yerel halkın kazanç temini bu turizm faaliyetinin en önemli özelliklerindedir. Buna bağlı olarak, alternatif turizm faaliyeti amacına ulaşmaktan uzaklaşmaktadır. Bundan dolayı da ilçede alternatif turizmde küresel firmaların faaliyetleri ya ciddi anlamda kısıtlanmalı ya da faaliyetlerine son verilmelidir. Eğer bu gibi engelleyici tedbirler alınmazsa ilçede alternatif turizm yapılabilecek alanlarda da kitle turizmi yapılmış olur ki bu da çalışma sahasında eko-turizm amaçlanırken kitle turizmi yapılması sonucu şeklinde anlamsız bir durum ortaya koyar.

Önemli kısmı sahada yer alan; Alanya-Konya (Koracesium-İkonium), Side-Ormana (Erymna): Kesik Beli ve Side-Aspendos-Selge tarihi yollarının önemli bir kısmı turizmde dağ yürüyüşü etkinliğinde kullanılabilir tarihi turistik eserlerdir. Bu tarihi yollar restore edilerek dağ yürüyüşünde kullanılarak alternatif turizmin içerisinde değerlendirilmelidir.

Sahada yaylacılık, geliştirilebilecek alternatif turizm biçimlerinden birisi olarak dikkat çekmektedir. Yaylacılık turizmi geliştirilirken dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan birisi çevresel bozulmaların önüne geçmek için önceden projelerin hazırlanması gerekliliğidir. Bu projelerde çevrenin korunması birinci konu olmalıdır. Çünkü kırsal alanlarda turizmin en dikkati çeken olumsuz etkisi çevresel kirlenmelerdir. Eğer yaylalarda turizm faaliyeti geliştirilirse yerel halkın ekonomik kazançlarında artışlar olacaktır. Çünkü bu alanlarda yaşayan halkın ekonomik gelir seviyeleri düşüktür.

Sahadaki eşsiz doğal güzellikler broşür ve kitap gibi yayınlarla tanıtılarak sahanın alternatif turizm etkinliklerinin olduğu yerlere turistler çekilerek turizm gelirlerinin arttırılması söz konusu olabilir. Aynı zamanda turistlerin çevre konusunda daha bilinçli davranmaları bu tarz yayınlarla sağlanabilir.

Manavgat'taki alternatif turizm faaliyetlerinin en önemli tanıtıcıları yerel rehberlerdir. Bu nedenle yerel rehberlerin eğitimlerine önem verilmelidir. Alternatif turizm konusunda iyi bir şekilde eğitilen yerel rehberlerin hizmetlerinden yörede yararlanılabilir.

KAYNAKÇA

- Andereck, K. L. (2009). "Tourists' Perceptions of Environmentally Responsible Innovations at Tourism Businesses", *Journal of Sustainable Tourism*, 17 (4): 489-499.
- ATİM (Antalya Turizm İl Müdürlüğü). (2009). *Yıllık Bülten*, Antalya.
- Clifton, J. & Benson, A. (2006). "Planning for Sustainable Ecotourism: The Case for Research Ecotourism in Developing Country Destinations", *Journal of Sustainable Tourism*, 14 (3): 238-254.
- Dolnicar, S. (2010). "Identifying Tourists with Smaller Environmental Footprints", *Journal of Sustainable Tourism*, 18 (6): 717-734.
- Dolnicar, S., Crouch, G. I. & Long, P. (2008). "Environment-friendly Tourists: What Do We Really Know About Them?", *Journal of Sustainable Tourism*, 16 (2): 197-210.
- Hiwasaki, L. (2003). "Tourism in Japan's Parks and Protected Areas: Challenges and Potential for Sustainable Development", *International Review for Environmental Strategies*, 4 (1): 107-126.
- Kuvan, Y. (2010). "Mass Tourism Development and Deforestation in Turkey", *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 21 (1): 155-168.
- McIntosh, A. J. & Zahra, A. (2007). "A Cultural Encounter through Volunteer Tourism: Towards the Ideals of Sustainable Tourism?", *Journal of Sustainable Tourism*, 15 (5): 541-556.
- Ooi, N. & Laing, J. H. (2010). "Backpacker Tourism: Sustainable and Purposeful? Investigating the Overlap between Backpacker Tourism and Volunteer Tourism Motivations", *Journal of Sustainable Tourism*, 18 (2): 191-206.
- Stankova, S., Chenkova, N., Penerliev, M., Vladev, D. & Krastev, T. (2008). "The Protected Territories in the North-Eastern Bulgarian Black Sea Coast and Their Part in the Alternative Tourism Development", *Geographical Forum-Geographical Studies and Environment Protection Research*, 7 (7): 157-166.
- Stronza, A. (2001). "Anthropology of Tourism: Forging New Ground for Ecotourism and Other Alternatives", *Annu. Rev. Anthropology*, 30: 261-283.
- TIES (The International Ecotourism Society). (2010).

Akış, A. ve Kaya, B. (2018). *Manavgat'ın (Antalya) Alternatif Turizm Potansiyeli. Asya Studies- Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar, Number: 3, Spring, p. 20-27.* 27

Zanotti, L. & Chernela, J. (2008). "Conflicting Cultures of Nature: Ecotourism, Education and the Kayap'o of the Brazilian Amazon", *Tourism Geographies*, 10 (4): 495-521.

WTO. (2008). *World Tourism Barometer*, Madrid: World Tourism Organization Press.

İnternet Kaynakları

http://www.ecotourism.org/site/c.orLQKXPCLmF/b.4835303/k.BEB9/What_is_Ecotourism_The_International_Ecotourism_Society.htm adresinden 7.11.2010 tarihinde erişildi.

<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF8EA1CD9E2C2273EF1ECB17909A585E2A> adresinden 10.12.2009 tarihinde erişildi.
